

FELSEFE GÜNCESESİ

SAYI: 001

TÜRKİYE / AKADEMİK YAYIN

MART 2024

Siyaset Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları

Hazırlayan: İlker ÜNSAL

Siyaset ve Politika Nedir?

Kelime Anlamı: Siyaset en genel tabiriyle "devlet işlerinin yürütülmesi" demektir.

Kökeni: Batı dillerindeki karşılığı olan "politika" kelimesi, Antik Çağ'da "polis" adı verilen şehir devletlerinin yönetim biçiminden gelir.

Aristoteles'in Bakışı: İlk Çağ felsefecilerinden Aristoteles siyaseti; yurttaşları ilgilendiren meselelerin çözümü ve devletin yönetimi olarak tanımlamıştır.

Temel Problemler: "Devlet ve İktidar"

Siyaset felsefesinin en büyük tartışmaları genellikle devlet kavramı etrafında şekillenir:

Devlet Gerekli mi?: Filozofların büyük bir çoğunluğu devletin toplumsal düzen için şart olduğunu savunur. Ancak bazı filozoflar, devleti "insan özgürlüğünü kısıtlayan, sonradan uydurulmuş yapay bir kurum" olarak görür.

İktidarın Kaynağı: "Yönetim kimin elinde olmalıdır?", "Devleti yönetecek kişi veya grup bu gücü nereden almalıdır?" soruları siyaset felsefesinin en çok tartışılan meselelerindedir.

Siyaset Felsefesinin Temel Kavramları

Siyaset (Politika)

Toplum ve devleti yönetme sanatıdır. İnsanların bir arada yaşamasından doğan sorunları çözme, kurallar koyma, kaynakları dağıtma ve ortak bir düzen sağlama faaliyetlerinin tümüdür.

Devlet

Sınırları belli bir toprak parçası üzerinde yaşayan insanların oluşturduğu, kendi yasalarını koyabilen, şiddet kullanma tekelini meşru olarak elinde tutan en üst düzey ve bağımsız siyasi örgütlenmedir.

İktidar

Devleti yönetme gücünü elinde bulunduran kişi, grup veya partidir. Toplum üzerinde yasa yapma ve bu yasaları yürütebilme (uygulama) gücünü temsil eder.

Hak

Hukukun veya evrensel ahlakın bireylere tanıdığı, koruma altına aldığı yetki ve ayrıcalıklardır. İnsanın doğuştan sahip olduğu (yaşama, düşünce vb.) veya sonradan kazandığı (eğitim, mülkiyet vb.) değerlerdir.

Adalet

Herkese hakkı olanı vermek, haklıyı haksızdan ayırmak ve yasaları tarafsızca uygulamaktır. Adalet, toplumdaki dengenin ve huzurun en temel taşıdır.

Eşitlik

Tüm bireylerin dil, din, ırk, cinsiyet veya statü ayrımı gözetmeksizin yasalar önünde aynı değerde olması ve aynı temel haklara sahip olması durumudur. (Küçük bir not: Eşitlik her zaman adalet demek değildir; bazen adil olmak için dezavantajlı kişilere farklı destekler vermek gerekebilir.)

Özgürlük

Bireyin hiçbir dış baskı altında kalmadan, başkalarının haklarına zarar vermediği sürece kendi akıyla seçimler yapabilmesi ve dilediği gibi eyleme geçebilmesidir.

Yurttaş (Vatandaş)

Belirli bir devlete siyasi ve hukuki bağlarla (vatandaşlık bağıyla) bağlı olan; o devlette hem hakları (oy kullanma, eğitim alma gibi) hem de sorumlulukları (vergi verme, yasalara uyma gibi) bulunan bireydir.